

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1117210/3

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

התובע: פלוני (ע"י ב"כ טו"ר יעקב שטרית ועו"ד יעקב שטרית)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ורד עובדיה)

הנדון: פסיקת הוצאות ובחינת החלפת משמורת, כנגד אם המחבלת בקשר של האב עם הילדים

החלטה

בפנינו תביעה להסדרת הסדרי שהות.

לצדדים ילדים תאומים בגיל 8, בן ובת.

למעשה, האב תובע להעתקת המפגשים בינו לבין הילדים מחוץ למרכז הקשר.

עתה לפנינו הודעת המומחה שמונה בהחלטת בית הדין, ד"ר יעקב סגל (פסיכולוג), מיום ב' בניסן תשע"ט (7.4.19), כי הנתבעת לא קבעה עמו פגישה עד היום.

ונזכיר, התקיים דיון ביום כ"ז באדר א' תשע"ט (4.3.19) אשר במסגרתו הוצג המסמך של המטפל, פסיכולוג קליני דרור זנדמן, מיום כ"ב באייר תשע"ח (7.5.18), בו נאמר שערך אבחון לאב, והוא לא מסוכן לילדיו, והמליץ על מפגשים באופן אינטימי ופחות מושגח, באופן הדרגתי כמקובל. כן דיבר על כך ש"אין שום זכר לאלימות". כן המליץ על גישור בין ההורים. בסיכום ההערכה שלו כתב המומחה כי לאב אין נטייה משמעותית לאלימות, ואמנם הוא מסוגל לכעוס כאשר מרגיש שזכויותיו נרמסות או לצורך חינוך הילדים, אך עקרונית הוא מתרחק מאלימות.

ונזכיר, במסגרת החלטת בית הדין מיום 4.3.19 נאמר בין השאר:

ובכן, בית הדין פונה ראשית לרווחה בב', לקבלת תסקיר בעניין המפגשים שהתקיימו בין האב לילדים במרכז הקשר, וזאת בתוך 14 יום, ולא יאוחר מכך.

בנוסף, בית הדין מפנה את הצדדים לד"ר יעקב סגל, פסיכולוג ומטפל משפחתי מוסמך (רח' הארי 14 ירושלים, טלפון: 02-5634120, נייד: 050-6404035), לבחינת האפשרות לחידוש הקשר בין האב לילדיו מחוץ למרכז הקשר, בחינת האפשרות למפגשים בחגים וסופי שבוע של האב עם הילדים אצל מי מקרובי האב, וכן לבחון האם האב זקוק לטיפול באלימות, כטענת האם.

הצדדים יפנו אליו מיוזמתם לאלתר.

עלות האבחון תחול על שני הצדדים בחלקים לא שווים. האב ישלם 60 אחוז מעלות האבחון והאם תשלם 40 אחוז מכך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית הדין לא יאות להשלים עם מצב כי מי מהם לא שילם את חלקו, ויפעל באמצעים העומדים לרשותו לשם מימוש החלטה זו.

מבוקש כי הפסיכולוג יבחן את המבוקש בהקדם, ויגיש המלצותיו בתוך 30 יום מעת פניית הצדדים אליו.

ברם, התקבלה הודעת הפסיכולוג הראשונה כי האם אינה משתפת פעולה עמו, ובהחלטת

בית הדין מיום ז' באדר ב' תשע"ט (14.3.19) נאמר:

[...] ברם, כעת לפנינו הודעת המומחה ד"ר סגל כי האם אינה משתפת פעולה עמו.

ובכן, בית הדין מתרה באם כי אם לא תפנה מיוזמתה למומחה לשם תחילת האבחון בתוך 7 ימים מהיום, בית הדין ישקול בחיוב לחייב אותה בהוצאות משפט בסך 1,000 ש"ח לטובת אוצר המדינה.

מבוקש עדכון מאת ד"ר סגל בתום התקופה, האם הנתבעת פנתה אליו והיכן עומד ההליך.

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום כ"א באדר ב' תשע"ט (28.3.19):

ברם, עתה לפנינו הודעה נוספת מד"ר סגל, מעודכנת מיום אתמול, כאמור מעלה, כי הנתבעת לא מוכנה לשתף פעולה עמו לשם ביצוע הבדיקה לחידוש הקשר מחוץ למרכז הקשר, כאמור, מטענה כלכלית.

במסגרת ההחלטה הנ"ל, בית הדין הזכיר את האמור בהחלטה הראשונה מעלה כי:

עלות האבחון תחול על שני הצדדים בחלקים לא שווים. האב ישלם 60 אחוז מעלות האבחון והאם תשלם 40 אחוז מכך.

בית הדין לא יאות להשלים עם מצב כי מי מהם לא שילם את חלקו, ויפעל באמצעים העומדים לרשותו לשם מימוש החלטה זו.

ועוד נזכיר מתוך האמור בהחלטת בית הדין מיום כ"א באדר ב' תשע"ט (28.3.19):

בפנינו הודעת המומחה שמונה בהחלטת בית הדין, ד"ר יעקב סגל (פסיכולוג), מיום כ' באדר ב' תשע"ט (27.3.19), כי הוא פגש רק באב, ובית הדין הורה לאם להיפגש עמו בהחלטתו מיום ז' באדר ב' תשע"ט (14.3.19). ברם, טען כי היום (כ' באדר ב' תשע"ט (27.3.19)) יצרה האם קשר עמו, והסבירה כי אין ביכולתה לשאת בנטל הכלכלי של הפגישות עמו ולכן אינה יכולה להגיע אליו. כן מבהיר כי לצורך בירור הסוגיה עליו להיפגש עם ההורים, עם הילדים, ויתכן אף עם קרובי המשפחה, בהליך זה, כדי להיטיב עם הילדים.

[...]

כך שהיה מצופה שהאם תשתף פעולה ותמצא דרך לשלם את חלקה, לשם שמירת טובת הילדים.

ובכן, לאור כל האמור, בית הדין קובע כי האם מפרה את החלטת בית הדין ביודעין וכן מתרשם שהאם מנסה לחבל בקשר ראוי ותקין שבין האב לבן.

נזכיר עוד כי חרף האמור בהחלטה מיום ז' באדר ב' תשע"ט (14.3.19) כי על האם לפנות לפסיכולוג בתוך 7 ימים, הרי שרק לאחר כ-12 יום, היא פנתה אליו לראשונה, ואף אז טענה שאינה יכולה לשתף פעולה עמו, כאמור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור כל האמור, ובשל הטרחת המערכת לחינם, בית הדין מחליט לחייב את האם שפרטיה מעלה, בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה בסך 1000 (אלף) ש"ח, לתשלום מידי.

העתק החלטה זו יועבר למרכז לגביית קנסות.

בנוסף, בית הדין מורה כי האם תפנה מיוזמתה למומחה לשם תחילת האבחון בתוך 7 ימים מהיום, ובמידה ולא תנהג כן, בית הדין ישקול בחיוב לחייב אותה בהוצאות משפט בסך 1000 ש"ח לטובת אוצר המדינה פעם נוספת.

מבוקש עדכון נוסף מאת ד"ר סגל בתום התקופה, האם הנתבעת פנתה אליו והיכן עומד ההליך.

ברם, לפנינו הודעת המומחה שמונה בהחלטת בית הדין, ד"ר יעקב סגל (פסיכולוג), מיום ב' בניסן תשע"ט (7.4.19), כי חרף ההחלטה הנ"ל, הנתבעת לא קבעה עמו פגישה, כאמור מעלה.

ובכן, לאור ההתראה האמורה מעלה מיום כ"א באדר ב' תשע"ט (28.3.19) כי ובמידה ולא תפנה הנתבעת מיוזמתה למומחה לשם תחילת האבחון בתוך 7 ימים בית הדין ישקול בחיוב לחייב אותה בהוצאות משפט בסך 1000 ש"ח לטובת אוצר המדינה פעם נוספת, ולאור העדכון של המומחה כי האם לא פנתה אלין עדיין לקביעת פגישה, ובשל הטרחת המערכת לחינם, בית הדין מחליט לחייב את האם שפרטיה מעלה, בהוצאות משפט נוספות לטובת אוצר המדינה בסך 1000 (אלף) ש"ח, לתשלום מידי.

אף העתק החלטה זו יועבר למרכז לגביית קנסות.

בנוסף, לאור הנצפה כי האם החליטה במודע להפר את החלטת בית הדין באשר לחידוש הקשר בין האב לילדיו מחוץ למרכז הקשר, בית הדין סבור כי יש לבחון האם אימא הפוגעת בטובת הילדים במניעת הבדיקה לחידוש הקשר שלהם עם האב מחוץ למרכז הקשר, ראוייה להיות אם משמורנית, שהרי הורה משמורן הוא זה המסוגל להכיל אף את הורות של הצד השני ובכך לשמור על טובת הילדים שבתוכם.

לשם כך, ייקבע מועד דיון בפני הרכב מלא, לבחינת זהות ההורה המשמורן אשר במשמורתו יהיו הילדים.

ונבאר את העניין באופן רחב יותר אף מהפן ההלכתי-תורני.

כידוע, על פי דעת תורה, מקום הימצאותם של הילדים נקבע בהתאם לטובת הילד הספציפי עליו אנו דנים.

השולחן ערוך מפרט את מקומם הפיזי של הילדים להורים גרושים, בהתאם לדברי הגמרא במסכת כתובות דף קב ע"ב וכן על פי המובא במסכת עירובין דף פב ע"ב.

וכך פסק השולחן ערוך (אבן העזר הלכות כתובות סימן פב סעיף ז):

"שלמו חדשיו וגמלתו, אם רצתה המגורשת שיהיה בנה אצלה, אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים גמורות, אלא כופין את אביו ונותן לו מזונות והוא אצל אמו; ואחר ו' שנים יש לאב לומר: אם אינו אצלי לא אתן לו מזונות. והבת אצל אמה לעולם, ואפילו לאחר ו'. כיצד, היה האב ראוי לצדקה, מוציאים ממנו הראוי לה בעל כרחו, וזנין אותה והיא אצל אמה; ואפילו נשאת האם לאחר, בתה אצלה ואביה זן אותה משום צדקה, עד שימות האב ותיזון אח"כ מנכסיו בתנאי כתובתה והיא אצל אמה."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וזו הסברה המובאת בראשונים לכך שהבת אצל אמה אף לאחר גיל שש (שו"ת ר"י מגאש, סימן עא):

"ובו נפסוק הדין ונדון כשיתאמת אצלנו תועלת הבת בזה, להיות שהאם עכ"פ יותר משמרתה מהאב והיא המלמדת אותה ומדריכתה במה שיצטרכו הבנות להתלמד ולהרגיל בו כמו הטוייה והפקוח בצרכי הבית וכל כיוצא בזה וללמד אותה דרך הנשים ומנהגם, וכל זה אינה ממלאכת האב ולא מטבעו, והראוי שלא יניחו ראובן זה להוציא הבת מאמה אבל תשאר אצלה כאשר היתה בתחלה, בפרט מה שנראה מהתועלת וההנאה בזה לקטנה בהיות אמה אומרת שתתחייב להכניסה לחופה ולתת לה נדוניה משלה, והיות האב רגיל לפרוש לארץ אחרת ואין להאמין שישאר ולא יפרוש".

הרי שטובת הבת המתוארת בדבריו, היא השיקול המכריע לכך שהבת תהיה בחברת אמה אף לאחר גיל שש.

וראו אף האמור בתשובות הרשב"א המיוחסות לרמב"ן (סימן ל"ח):

"והבת לעולם אצל האם ואפילו נשאת האם, לא שנא גדולה או קטנה כדאיתא פרק הנושא, והטעם כדי שתרגיל האם לבת ותלמדה דרך נשים וכו', אבל הבן יותר ראוי להיות אצל האנשים הקרובים שהם ירגילוהו וילמדוהו דרך הלמוד ודרך אנשים יותר מן האם, שבני אלמנה דרכם דרך זר".

ועוד כתב שם הרשב"א:

"לעולם צריך לדקדק בכלל דברים אלו אחר מה שיראה בעיני בית דין בכל מקום ומקום שיש בו תיקון ליתומים, שבית דין אביהם של יתומין לחזור אחר תקונן".

הרי שטובת הילדים, היא זו המובילה להלכה באשר למקום מגורי הילדים אצל הוריהם.

ועיינן אף בשו"ת דרכי נועם (סימן כו) שביאר ענין משמורת הילדים בהתאם לטובת הילד:

"כי חכמי התלמוד אמרו על הסתם, דסתם מילתא הבת אצל האם והבן גם כן בקטנותו וכו', שכל זה תיקון הולד על הסתם, אבל אם ראו בית דין שאין בזה תיקון אלא אדרבא קלקול, מחזרין אחר תקנתן כפי ראות עיני הדיינים, וכל הפוסקים הסכימו לזה שהכל תלוי כפי ראות עיני בית דין מה שהוא תיקון לולד".

ואכן, על דין השו"ע הנ"ל הקובע באופן בסיסי את מגורי הילדים אצל הוריהם, כתב הרמ"א (בשם מהר"ם פדוואה סימן נג):

"ודוקא שנראה לב"ד שטוב לבת להיות עם אמה, אבל אם נראה להם שטוב לה יותר לישיב עם בית אביה, אין האם יכולה לכופף שתהיה עמה".

הרי שהבהיר הרמ"א כי כללים הלכתיים אלו הינם מעשיים, ככל שהם עולים בקנה אחד עם טובתו של אותו ילד מסוים שעליו אנו דנים כעת.

ובנידון דנן, בית הדין חושש כי האם פוגעת בטובת הילדים, בכך שאינה משתפת פעולה עם ההליך לבחינת מפגשי הילדים עם האב מחוץ למרכז הקשר, ומשכך, יש לבחון באופן מדוקדק, האם יש להמשיך את המצב הנתון, בו הילדים גרים עמה ומצויים במשמורתה, או שמא יש לבחון העברת המשמורת לאב, תוך הקפדה ותקווה שהוא כן ישמור על טובתם של הילדים בקשר שלהם עם אמם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור האמור, ייקבע מועד דיון בפני הרכב מלא לבחינת סוגית משמורת הילדים, כאמור.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ב' בניסן התשע"ט (07/04/2019).

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה